

**SAARE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	4
1.1.1 Esimene laine	4
1.1.2 Teine laine	6
2 Juhtimine	7
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	7
2.2 Eelarve	7
2.3 Projektid.....	8
2.4 Personalikoosseis, juhtimine ja areng	8
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	9
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	11
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	13
2.4.4 Erialahariduse omandamine	13
2.4.5 Töötajate tunnustamine	14
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	14
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	15
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	16
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	16
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	17
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	18
3.1.3 Auviste komplekteerimine	18
3.2 Inventuurid, mahakandmised	19
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	19
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	19
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	20
4.4 Laste- ja noorteteenindus	23
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	23
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	24
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	24
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	24
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	25

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	26
4.6.1 kohalikul tasandil	26
4.6.2 riiklikul tasandil.....	30
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	30
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	31
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	32
4.9 Andmebaasid.....	32
5. 2021. aasta tegevused	32
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	34
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	34
LISA 4. Laste ja noorteüritused	35
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	38

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.1 9)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Saare maakond	33592	3	4	26	4	30

2020. a lõpus oli Saare maakonnas 30 rahvaraamatukogu, millest 26 olid haruraamatukogud.

1. Põhilised tegevussuunad

- Raamatukogude töö ümberkorraldamine, arvestades COVID 19 viiruse tõttu kehtestatud eriolukorra nõudeid.
- Kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale (sh kontaktivaba teenuse põhimõtete väljatöötamine). Teenuste pakkumisel juhinduti Terviseameti, Eesti Vabariigi valitsuse kriisikomisjoni, Kultuuriministeeriumi ja Saaremaa Vallavalitsuse soovitudest.
- Lugejatele uute raamatukogu kasutamise võimaluste pakkumine keskraamatukogus: pakiautomaadi-tüüpi laenutuskapi ja mobiiliäpi m-Riks kasutuselevõtt ning raamatute tagastamise võimalus iseteenindusautomaadi Rita abil.
- Koos heade koostööpartneritega korraldati ühiseid ettevõtmisi (näitused, üritused, koolitused). Osa kavandatud ettevõtmisi tuli seoses kriisiolukorraga ära jätta, edasi lükata või korraldada väiksemas mahus ja väiksema osavõtjaskonnaga.
- Erineva sisu ja vormiga raamatukogusündmustega tähistati digikultuuri aastat ning eesti rahvajutu aastat.
- Ameerika teabenurga 15. sünnipäeva tähistamine.
- Lugemisisu programmiga jätkamine.
- Liiva raamatukogu tähistas 110. juubelit.
- Üleriigilise ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 29. suveseminari korraldamine.
- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine.
- Kohapealse raamatukoguhoidjate täiendkoolituse korraldamine, õppe- ja kultuurireis Viimsi raamatukokku, Ida-Virumaale ja Narva raamatukokku.
- Saare Maakonna Keskraamatukogu uue kasutamise eeskirja koostamine ja kinnitamine.
- Keskkogu ja kuus maaraamatukogu (Aste, Eikla, Laimjala, Randvere, Ruhnu, Tagavere) osalesid rahvaraamatukogude teenuse kvaliteedihindamises 2020.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

(Märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

Saare maakond oli eriolukorra tõttu lukus 14. märtsist 17. maini. Alates 13. märtsist kuni 17. maini olid maakonna raamatukogud füüsiliselt suletud, kuid teenuste pakkumine (laenus,

tagastus, tagastamistähtaegade pikendamine, printimistööd, päringutele vastamine) toimus kontaktivabalt.

Tellimusi esitasid lugejad meili või telefoni teel või Facebooki konto vahendusel (enamasti maaraamatukogudes). Vastavalt kokkulepitud ajale said lugejad oma tellimuse kontaktivabalt kätte. Raamatud tagastati tagastuskasti (tagastuskasti omavad raamatukogud) või selleks ette nähtud lauale. Tagastatud raamatud olid 72 tundi karantiinis, enne kui uuesti ringlusse läksid.

Maaraamatukogude töötajad toimetasid tellimusi kontaktivabalt ka koju, jättes raamatupakke postkasti, kiviaiale, ukse taha jne.

Raamatute tagastamistähtaegu pikendati telefoni ja meili teel. Keskkogus seadistati Riksis automaatne pikendamisvõimalus. Nii et inimesed ise ei pidanud pikendamise pärast muretsema. Kõikvõimaliku info jagamiseks ja lugejatega suhtlemiseks võeti keskkogus kasutusele mobiilne lisanumber, millele raamatukogutöötajad vastasid ka väljaspool raamatukogu tööaega. Loodi juurde meiliaadresse, et lugejate soovid kindlasti õige töötajani jõuaksid.

Lisaks tellimuste täitmisele korrastasid raamatukoguhoidjad fondi ja tegelesid mahakandmisega, tellisid uudiskirjandust, võtsid teavikuid arvele ja tegelesid muu raamatukogu sisetööga. Keskkogus viidi samaaegselt kontaktivaba lugejate teenindamisega 12. aprillist kuni 17. maini läbi inventuur.

Et hajutada töötajaid keskkogu majas, koostati väga täpsed töögraafikud. Kolleegidega lähemalt koos olles kanti maski. Vastavalt oma tööülesannetele tehti võimaluse korral tööd kodukontoris (raamatutellimuste esitamine, mahakandmisaktid jne). Selleks oli kokkuleppel OÜ-ga Deltmar võimalik koduarvutisse installida raamatukoguprogramm Riks. Omavaheline suhtlus toimus pidevalt Facebook Messengeri grupis.

Postipunktiga raamatukogud (Aste, Lümända, Mustjala, Salme, Torgu, Tornimäe ja Valjala) olid 1. laine ajal klientidele füüsiliselt avatud kahel päeval nädalas kahe tunni jooksul, mil osutati ainult postiteenuseid. 3.-17. aprillini olid ka need raamatukogud füüsiliselt suletud.

Esimese laine ajal olid täielikult suletud ning ühtegi teenust ei pakkunud lugejatele Kaarma, Kihelkonna, Pihtla ja Tornimäe raamatukogu. Küll aga tegid töötajad sisetöid. Kuna viirus Ruhnu saart ei puudutanud, oli Ruhnu raamatukogu ka eriolukorra ajal lugejatele avatud tavapäraselt.

Hellamaa ja Laimjala raamatukogu pakkusid oma raamatukogu Facebooki lehel vaatamiseks virtuaalnäitusi- ja väljapanekuid, Laimjala raamatukogu korraldas seal e-viktoriine ning keskkogu oma Facebooki lehel ettelugemisi.

Väga tänuväärne oli Tallinna Keskraamatukogu poolt teiste maakondade lugejatele ligipääsu võimaldamine e-raamatute laenutuskeskkonna ELLU kasutamiseks.

Kriisiolukorra ajal saatsid Saaremaa valla külaraamatukogude töötajad ja peamaja osakonnajuhatajad iga päev tööpäeva lõpul keskraamatukogu direktorile infot oma päevategevuse ja ettevõtmiste kohta ning direktor esitas selle Saaremaa Vallavalitsuse kultuuri- ja spordiosakonna juhatajale.

Alates 18. maist taastus raamatukogudes tavapärane teenindustegevus. Raamatukogud avati küllastajatele. Siiski tuli järgida reegleid: 2+2, käte ja pindade desinfitseerimine, maski ja

kinnaste kandmine (nii töötajad kui kliendid), hajutatus (inimeste arvu määramine internetipunkti ja lugemissaalidesse, mis tähendas ka laudade ja istekohtade arvu vähendamist).

Keskkoogu teeninduslehtidele paigaldati kaitseklaasid. Käte desinfitseerimisvahendid, kindad ja maskid olid raamatukogude ruumides külastajate kättesaadavad. Märgistati ära alad, kuidas liikuda vahemaad hoides ja seati üles teavitused teeninduskorraldusest raamatukogus. Lugejaid teavitati teeninduse korraldamisest ka kodulehe ja sotsiaalmeedia kanalite vahendusel.

Soovijatele jätkati kontaktivaba teenuse pakkumist.

Viiruse uue laine tarvis varuti maske, kindaid ja desinfitseerimisvahendeid.

1.1.2 Teine laine

(alates septembrist)

Teise laine ajal Saare maakonna raamatukogude töös muutusi ei olnud. Raamatukogud olid füüsiliselt avatud tavapärasel aegadel ning jätkati kõigi olemasolevate teenuste pakkumist, kinni pidades kehtivatest nõuetest (2+2, inimeste hajutatus, maski kandmise kohustus töötajatel ja lugejatel, pindade ja käte desinfitseerimine jne). Suuri üritusi ei toimunud.

Soovijatele võimaldati raamatuid laenutada ka edaspidi kontaktivabalt ning maaraamatukogud pakkusid riskigruppidele koduteenindust. Keskraamatukogu soetas pakiautomaadi-tüüpi laenutuskapi ja hakkas pakkuma raamatute tagastamiseks iseteenindusvõimalust laenutusautomaadi Rita abil. Keskraamatukogu lugejad said ka võimaluse saata (oma kulul) raamatud tagastamiseks kesklinna Omniva ja DPD pakiautomaati, teavitades sellest enne raamatukogu.

Saare Maakonna Keskraamatukogu eelarve inventariraha reaalit kärbiti 9000 eurot.

Eri- ja hädaolukorrast tulenevateks suurimateks väljakutseteks oli raamatukoguhoidjate hinnangul:

- enda ja teiste tervise hoidmine
- võimaluste leidmine, et raamatukoguteenuste pakkumine siiski jätkuks
- lugejatele selgitamine, miks ei tohi pakkuda teenust endisel viisil
- lastelt kehtestatud piirangute täitmise nõudmine
- raamatukogu kasutajatele maski kandmise ja käte desinfitseerimise vajalikkuse selgitamine

Raamatukoguteenuse arendamiseks pakkus eri- ja hädaolukord järgmisi võimalusi:

- näitas, et palju saab ära teha ka kontaktivaba ja e-teenuseid kasutades
- uued ideed digilahenduste kasutamiseks sellises olukorras
- kaugtöö – võimalus nii töötajatele kui kasutajatele

Eri- ja hädaolukorra õppetunnid:

- Asja tuleb võtta rahulikult, paanitsemine ja hädaldamine ei vii kuhugi.
- Vajalik on töötajate valmisolek ja paindlikkus, kiire reageerimine ümberkorraldustele.
- Traditsioonilisi teenuseid tuleb pakkuda uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades ja/või pakkuda nende kõrval ja/või asemel uusi, eelkõige e-teenuseid. Selleks on vaja täiustada raamatukogude materaal-tehnilist baasi ning täiendada töötajate teadmisi ja oskusi.

- Näitas seda kui mitmekülgsed ja erisuguseid võimalusi pakkuvad on raamatukogud, kasutades erinevaid lahendusi selleks, et raamatukogude kasutajad saaksid igal juhul rahuldust pakkuva teenuse osaliseks. Eesmärgiks peab olema konkreetnes olukorras võimalikult hea raamatukoguteenuse tagamine.
- Tõusis töötajate infopädevus.
- Oluline on koostöö. Maaraamatukogus ei ole võimalik töötada ilma teistega koostööd tegemata. Olgu see siis vald, kohapealne teenuskeskus, keskraamatukogu või kogukond. Koostegutsemises peitub asja võti!
- Kõik on võimalik, tuleb vaid tahta ja võimalused leida.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

21. oktoobril 2017. a ühinesid Saare maakonna 11 valda (Kihelkonna, Laimjala, Leisi, Lääne-Saare, Mustjala, Orissaare, Pihla, Salme, Torgu, Valjala) ja Kuressaare linn ühtseks Saaremaa vallaks. (Lisaks kuuluvad maakonda veel Muhu ja Ruhnu vald.)

01.01.2019 jõustus Saaremaa Vallavalitsuse 04.12.2018 korraldusega kinnitatud Saare Maakonna Keskraamatukogu struktuur ja teenistuskohdade koosseis, mille kohaselt Saaremaa valla 26 külaraamatukogu muudeti Saare Maakonna Keskraamatukogu haruraamatukogudeks. Haruraamatukogudeks saanud raamatukogude nimetused jäid endiseks.

Muhu vallas on 2 raamatukogu (Hellamaa ja Liiva) ja Ruhnu vallas üks raamatukogu. Maakonnas on neli välisteeninduspunkti – Laimjala, Pihla (2) ja Sakla raamatukogul.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 036 847	1 051 343	+ 1,4%
sh keskraamatukogu	977 875	986 200	+ 0,9%
Personalikulu	664 211	678 039	+ 2,1%
sh keskraamatukogu	627 308	639 722	+ 2%
Komplekteerimiskulu	213 096	226 201	+ 6,2%
sh KOV-lt	148 160	152 642	+ 3%
sh riigilt	63 616	71 933	+ 13,1%
sh Ameerika saatkond	1 320	1 626	+ 23,2%
sh keskraamatukogu	199 940	211 356	+ 5,7%
sh KOV-lt	138 981	142 367	+ 2,4%
sh riigilt	59 639	67 363	+ 13%
sh Ameerika saatkond	1 320	1 626	+ 23,2%
Infotehnoloogiakulu	26 903	32 189	+ 19,6%
sh keskraamatukogu	25 107	28 145	+ 12,1%

Koolituskulud olid 2020. a maakonnas kokku 10 798 €, sh 10 776 € keskraamatukogus, moodustades 1,7 % keskkogu personalikuludest.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Liiva raamatukogu 110. juubeliürituse korraldamine (Eesti Kultuurkapital)	01.03.2020-01.12.2020	260.00	1018.00
Projektitoetused (Ameerika Suursaatkond)	01.01.2020-31.12.2020	7928.00	7928.00

Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupilt saadud toetus võimaldas Liiva raamatukogul korraldada raamatukogu 110. sünnipäeva ürituse, sõltuvalt kriisiolukorrast paraku piiratud arvu külalistega. Juubeliüritusel tutvustati Muhu kultuuripärandit (nii Eestis kui võõrsil) ja räägiti kogukondade koondamise kogemustest ja unistustest.

Ameerika Suursaatkonna toetuse eest saime tähistada läbi aasta – tagasihoidlikumalt, kui plaanitud – USA teabenurga 15. aastapäeva ning selle raames korraldada Ameerika traditsioone tutvustavaid ettevõtmisi, kutsuda huvitavaid esinejaid, koostada erinevaid näitusi ja väljapanekuid ning lastele läbi viia meisterdamistunde.

TalTech Ameerika keskuse töötajad rääkisid gümnaasiumiõpilastele õppimis- ja stipendiumivõimalustest USA-s. Vabatahtlik Julie Friedman viis läbi koos Inspira teatristuudioga gümnaasiumiõpilastele teatri töötoa ning esines teemal "USA osariikide erinevused".

Oli võimalik korraldada online inglise keele vestlusklubi ning suvelugemise võistlus „Minu lemmik ingliskeelne raamat 2020“, osta ingliskeelset kirjandust ja tellida perioodikat ning soetada sülearvuti Ameerika teabenurga tarvis. Toimus keeleõppe e-kursus (MOOC) „Я говорю по-русски/ I speak Russian“.

Projektitoetused on olulised, sest tänu projektidele toimunud ettevõtmistele laieneb raamatukogu kasutajate ja koostööpartnerite ring. Me saame korraldada saarlastele kohtumisi uute huvitajate inimestega ja seeläbi mitmekesistada maakonna kultuuri-ja hariduselu pilti.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Personali korralduses muudatusi ei olnud. 2020. aastal töötas Saare maakonna rahvaraamatukogudes 48 raamatukoguhoidjat, sh 45 keskkogus (26 haruraamatukogudes ja 19 Kuressaares). Koosseis maakonnas oli 41,7.

Täiskoormusega töötas 2020. a maakonna 48 raamatukoguhoidjast 32, koormusega 0,8 kolm, 0,75 kaks, 0,7 üks, 0,6 üks ja 0,5 koormusega 9 töötajat.

2020. aastal olid endiselt ühise töötajaga raamatukogud Mustjala ja Võhma, Eikla ja Kaarma ning Lümanda ja Taritu. Koormus kahe raamatukogu peale ühele töötajale oli 1,0.

Vahetusid kahe raamatukogu juhatajad. Liiva raamatukogu juhataja läks pensionile ning Tornimäe juhataja koondati.

Lähtuvalt struktuurimuudatusest koondati Laimjala, Mustjala, Pihla, Tornimäe, Salme ja Valjala teenuskeskuste infospetsialistide töökohad ning senised ülesanded jagati teenuskeskuste juhatajate ja raamatukogude töötajate vahel.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

Lisaks keskkogu poolt korraldatud õppepäevadele võtsid maakonna raamatukoguhoidjad osa veel mitmetest teistest igapäevatöökohas vajalikke erialaseid ja üldkultuurilisi teadmisi pakkunud koolitustest. Kriisiolukorra tõttu osaleti enamasti veebiseminaride töös.

Raamatukogundus

- Konverents 4CanGuru (ERÜ Noorteklubi Läti vaste; veebiseminar)
- Balti raamatukoguhoidjate 11. kongress CoBall11 (ERÜ, Läti ja Leedu kutseühingud; veebiseminar)
- Meediapädevus raamatukogudele (Eesti Rahvusraamatukogu; veebiseminar)
- ERÜ kõne- ja aastakoosolek (ERÜ; veebiseminar)
- Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev (Tallinna Keskraamatukogu; veebiseminar)
- Raamatukogupäevade avaüritus Eesti Rahvusraamatukogus (ERÜ; veebiseminar)
- Lugemisisu programmi koolitus (Eesti Lastekirjanduse Keskus; veebiseminar)
- Raamatukogud, muuseumid, noored (ERÜ; veebiseminar)
- Lasteraamatukoguhoidjate päev (Viimsi raamatukogu)
- ERÜ Noorteklubi talveseminar „Tööstress – kas ka raamatukogutöötajal?“ (ERÜ)
- Lääne maakonna raamatukogutöötajate seminar Haapsalus (Lääne Maakonna Keskraamatukogu)
- 29. maaraamatukogude suveseminar Saaremaal (ERÜ, Saare Maakonna Keskraamatukogu)

Infopädevus

- Interaktiivsed kaardirakendused I (AlphaGIS; veebiseminar)
- Infopädevus (Tartu Ülikool; veebiseminar)
- Ideest ürituseni – interaktiivne kaasamine, visuaalid ja sotsiaalmeedia“ (Eesti Rahvusraamatukogu)
- Kodulehe tegemine programmiga Wordpress (ERÜ; veebiseminar)
- Cleveroni pakiautomaadi keskkonna kasutajakoolitus (Cleveron AS; veebiseminar)
- Vanemaealiste digimentorlus (Tallinna Ülikool; veebiseminar)

Kirjandus

- Rahva Raamatu kliendipäev raamatukogudele (Rahva Raamat)
- Laps kirjanduses 8. Mäng ja lastekirjandus (Eesti Lastekirjanduse Keskus)

- Jaan Kross 100 (Eesti Rahvusraamatukogu)
- Konverents-näituse „Pikk-pikk teekond. Ilon Wikland 90“ esitlus ja teematund (Eesti Lastekirjanduse Keskus)
- XVII lastekirjanduse päev (Eesti Lastekirjanduse Keskus)

Keeleõpe

- Online English Conversation Club (U.S. Embassy Tallinn. Ameerika teabepunktid Kuressaares, Viljandis, Narvas, Tallinnas; veebiseminar)
- Vene keele e-kursus (MOOC) „Я говорю по-русски/ I speak Russian“ (U.S. Embassy Tallinn, Tomsk State University)

Psühholoogia

- Enesejuhtimine (ERÜ Noorteklubi; veebiseminar)
- Teekond täiuseni (Kuressaare Rahvaülikool, Alar Ojastu)
- Kuidas end keerulisel ajal toetada (ERÜ, Mare Riis; veebiseminar)
- Kriisipsühholoogia. Stress ja posttraumaatiline stress. Käitumine ja toimetulek eriolukordades ja kriisisituatsioonis (Koolituskeskus Vilko MÜ, Toivo Niiberg)
- Keerulised suhted ja stressijuhtimine (Kuressaare Ametikool)

Kultuur, pärandkultuur

- Rahvaülikoolide päev (Eesti Rahvaülikoolide Liit; veebiseminar)
- Unesco tangible and intangible cultural heritage (Green Myriad OÜ)
- Oskuste öö. Kūpsetame Saaremaal Itaalia moodi (Kuressaare Ametikool; veebiseminar)
- Laimjala muistsed maitsed (Mare Kallas)
- Maailma parimate pirukate valmistamine (ETKA Andras, Kuressaare Ametikool)
- T-sārgist kaltsuvaibani (Sakla Selts)

Turism

- Vaimude tund lossis (Saaremaa Giidide Ūhing)
- Väljasõit Laimjala kanti (Saaremaa Giidide Ūhing)

Juhtimine

- Juhtimiskoolituse programm rahvaraamatukogu juhtidele „Juhtmeeskonna tugevdamine ehk kuidas juhtmeeskonnas ūhised pōhimōtted ja juhtimisstiil omaks vōtta ning seelābi organisatsioonina tulemuslikum olla (RR, Sisekosmos OŪ, Kaido Pajumaa)
- Tōōlepingu taitmine, muutmine ja lõpetamine – pōletavamad kūsimused tōōsuhtes erakorralise olukorra tingimustes (Rohtla Law Office OŪ; veebiseminar)
- Tōōtukassa tōōandjate teabepäev (koondamine, koolitused, tōōpraktika ja tōōampsud) (Tōōtukassa Saaremaa Osakond)
- Juhtimiskultuur: millised on tulevikku kujundavad trendid ja ootused juhile (Tallinna Ūlikooli Avatud akadeemia, Piret Jamnes; veebiseminar)
- Saaremaa Vallavalitsuse veebileht ja vallavalitsuse tōōvaldkonnad. Haruraamatukogude tōōtajate koolitus (Saaremaa Vallavalitsus; veebiseminar)
- Projektide rahastamine ja projektitōō (Tartu Ūlikool; veebiseminar + kohapeal)
- Teenusedisaini konverents (Eesti Rahvusraamatukogu; veebiseminar)
- Kuidas kriis vōimaluseks pōrata (Ajakiri Director; veebiseminar)

Muu

- Koroonajuhtum töökohal – isikuandmete töötlemine koroonakriisi ajal (Addenda OÜ; veebiseminar)
- Andmekaitseametniku kursus (Addenda OÜ)
- Dokumendi- ja arhiivihaldus (Tartu Ülikool; veebiseminar)
- Andmeteaduse võimalused (Tartu Ülikool; veebiseminar)
- Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja Kodanike Euroopa programmide infopäev Tallinnas (Põhjamaade Ministrite Nõukogu)
- Autoriõiguse direktiivi üle võtmisest mäluasutustele (Eesti Rahvusraamatukogu; veebiseminar)
- Tuleohutus – test + praktiline õppus (EOKK OÜ)
- Interjööri kujundamine ja loomine (Kuressaare Rahvaülikool)
- Töökeskkonna spetsialistide kogemuskoolitus (Areng ja Riskianalüüs OÜ)

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukojuhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
01.01.20	Külas on kirjanik ja ajaloolane Iirimaa raamatukogud	Jaak Juske Anu Vahter	4 tundi	30/2	175.-
19.02.20	Küberturvalisus	Priit Sepp	5 tundi	41/2	68.-
11.03.20	Edukas suhtlemine ja stressijuhimine	Heli Maajärv	4 tundi	39/2	168.-
12.-14.08.2020	ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 29. suveseminar		17 tundi	8/1	1490.-
23.10.20	Seminar koostöös ETKA-ga Andras:	Sirje Plaks	6 tundi	39/2	58.-

	Koostöö- võimalu- sed noortekes- kuse ja raamatu- koguga, üheskoos panusta- mine elukest- vasse õppesse Kuidas täiskasva- nud õpivad ja kuidas neid tõhusamalt õpetada?	Anneli Meister- son Kristel Jalak			
Väljasõidud					
25.08.20	Liiva raamatu- kogu 110. aastapäe- va aktus: Muhula- sed ja Muhu kultuuri- pärand Eestis ja võõrsil Kogukon- dade koondami- se kogemus- test ja unistustest	Eda Maripuu Anu Pallas	3 tundi	10/2	0
17.-19.09. 2020	Viimsi- Narva õppe- ja kultuuri- reis		24 tundi	30/2	4980.-
30.11.20	Raamatu- kogude teabepäev		6 tundi	27/2	750.-

	Tutvumine Lümanda ja Taritu raamatu- koguga Jutuõhtu “Loodus, minu kodu“	Ena Mets			
--	--	----------	--	--	--

Maakonnasiseste koolituspäevade kavandamisel arvestati nii raamatukoguhoidja kutsestandardi kompetentsinõuete kui ka raamatukoguhoidjate koolitussoovidega. Koolitusteemade- ja vajaduste kohta annavad raamatukoguhoidjad infot tavaliselt aastaaruandes, kuid vahel ka jooksvalt ettepanekuid tehes.

Keskkoogu poolt pakutud õppepäevade teemade ja korraldusega oldi väga rahul. Neid hinnati asjakohasteks, harivateks ja sisukateks. Lisaks teadmiste ja uute ideede saamisele peetakse vajalikuks ka umbes kord kuus koolituspäevadel kolleegidega kokkusaamist, suhtlemist ja kogemuste vahetamist. Oluliseks peetakse, et lektoreid kutsutaks kohapeale ning koolitused toimuksid Kuressaares.

Ka õppereisid on alati saanud väga positiivset tagasisidet. Kohtumised Viimsi ja Narva kolleegidega olid inspireerivad ning Narva külastamine silmaringi avardav.

Tõeliselt hea meel on, et kahe koroonalaine vahepeal õnnestus korraldada ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 29. suveseminar. Erialased arutelud ja rühmatööd olid keskendunud rahvaraamatukogu seaduse uuendamisele ja selles kavandatavatele muudatustele. Lea Rand tegi kokkuvõtte küsitlusest, mis kaardistas, kuidas möödus eriolukorra aeg maaraamatukogudes, kuidas oli töö korraldatud ning milliseid muutusi see endaga kaasa tõi nii lugejatele kui töötajatele.

Lisaks erialajuttudele ja kogemuste vahetamisele mahtusid kolme päeva sisse ka Saaremaa kultuurielu tutvustavad käigud, loengud ja kohtumised. Käidi Kuressaare linnuses, külastati Leedri küla ning matkati Suure Tõllu radadel. Tutvuti Saare Arhiivraamatukogu, Aste, Kärla, Lümanda ja Salme raamatukoguga. Oli kohtumine kohaliku autori Adena Sepaga. Tiiu Villsaar rääkis Aino ja Oskar Kallasest. Sai vaadata monoetendust “Kallas kahe südame vahel...” Aili Salongi esituses ning kuulata Kadri Tüüri ettekannet “Naised Juhan Smuuli loomingus”.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

LISA 2

Raamatukoguhoidjad esinesid ettekannetega erinevatel teemadel koolides, kirjandussõprade klubis ja tutvustasid kohalikku kultuurilugu mandri külalistele.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Maakonna 48 raamatukoguhoidjast 26-l on kõrgharidus (sh raamatukogunduslik kõrgharidus 17 töötajal). Keskhariidusega raamatukoguhoidjaid on maakonnas 22 (sh raamatukogunduslik 6 töötajal).

Kutsevalifikatsiooni tunnistus on omistatud 31 maakonna raamatukoguhoidjale.

2020. a läbis Mustjala/Võhma raamatukogu juhataja Eesti Rahvusraamatukogu juures kutseõppe koolituse III ja IV mooduli.

Hellamaa raamatukogu juhataja lõpetas rakenduskõrgharidusõppes TalTech Eesti Mereakadeemia Meremajanduse Keskuses ettevõtluse ja elamusmajanduse eriala.

Eikla/Kaarma raamatukogu juhataja alustas õpinguid Tartu Ülikoolis bakalaureuseõppes infokorralduse erialal.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Helle Kesküla (Abruka) – ERÜ tänukiri, Saare maakonna parim maaraamatukoguhoidja 2020. aastal, Aasta maaraamatukoguhoidja 2020 nominent, Saare Maakonna Keskraamatukogu ja Saaremaa Vallavalitsuse tänukiri

Anu Kaljuste (Hellamaa) – Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti Rahvaluule Arhiivi tänukiri

Ülle Maimann (Kärla) – Kärla piirkonna Aasta tegija 2019 nominent, Saaremaa Vallavalitsuse tänukiri, Kärla Põhikooli tänukiri

Agnessa Sepp (Sakla) – Maaeluministeeriumi tänukiri, Saaremaa Vallavalitsuse tänukiri

Eha Trumm (Orissaare) – ERÜ tänukiri, Kultuuriministeeriumi tänukiri, Saaremaa Vallavalitsuse tänukiri, Saare Maakonna Keskraamatukogu tänukiri, Kaitseliidu Saaremaa maleva Pöide malevkonna tänukiri

Liilia Kõiv (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – Saare Maakonna Keskraamatukogu tänukiri

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

2020. a kaardistas Saaremaa Vallavalitsuse kultuuri- ja spordiosakond rahvamajade ja raamatukogude remondivajadusi. Raamatukogude soovid said edastatud ning loodetavasti 2021. aastal saab mõni raamatukogu oma mure lahendatud.

LISA 3

Remondivajadus:

- Abruka raamatukogu – seinte soojustamine, välisseinte värvimine, põranda lihvimine ja lakkimine
- Kaarma raamatukogu – põranda lihvimine ja lakkimine, seinte aukude parandused ja värvimine
- Laimjala raamatukogu – akende vahetus, põranda remont
- Leisi raamatukogu – põranda lihvimine ja lakkimine
- Liiva raamatukogu – seinapragude parandamine ja seinte värvimine, laevalgustusele lampide lisamine
- Mustjala – välistrepp vajab käsipuud
- Orissaare – lugemistoa põranda ja lugemistoa ning kabineti seinte pragude parandamine, hoidla remont
- Pärsama raamatukogu – põrandate lihvimine ja lakkimine
- Randvere raamatukogu – akende vahetus, sanitaarremont, WC remont, põranda lihvimine ja lakkimine
- Sakla raamatukogu – sanitaarremont

- Tagavere raamatukogu – põrandate remont, sanitaarremont
- Taritu raamatukogu – ahju remont, sanitaarremont
- Tornimäe raamatukogu – sanitaarremont, valgustuse väljavahetamine
- Võhma – välistrepp vajab käsipuud

Hellamaa raamatukogu asub vanas suures amortiseerunud majas. Ruumid on väikesed ja väga külmad. Maja vajab täielikku renoveerimist ja soojustamist. 2021. aastal seda tõenäoliselt veel ei tehta.

Orissaare raamatukogu lugemistoa põrand on lagunened ja ruumide seintes on praod. Raamatukogu asub ühes hoones kultuurimajaga, mille suurema remondiga alustatakse ilmselt 2021. aastal. Seoses sellega saavad loodetavasti teoks ka vajalikud remonditööd raamatukogus.

Leisi koolimajas asuval ühendatud kooli- ja rahvaraamatukogul on ees ootamas muudatus ruumide osas. Kavas on lasteaiarühma laiendamine raamatukogu ruumide arvelt. Raamatukogul seisab ees kolimine uude kohta koolimajas. Raamatukogu juhataja kardab, et koolimelu võib uues kohas asuvas raamatukogus täiskasvanud lugejat häirima hakata.

Saare Maakonna Keskraamatukogu Raamatukogu ruumid (Tallinna 6, Kuressaare) on kasutusel 2002. aastast. Raamatukogu vajab sanitaarremonti. Välisfassaad on katkine, ruumide seinad kulunud, kandetaladelt pudeneb värvi, seintes praod ja põrandaliistud on lahti (need on papist ja liimitud). Vajalik on pahteldamine ja värvimine.

Lugemissaalis 2. korrusel vajab põrandakate vahetust (looduslik linoleum on väga kulunud, põrandas augud). Lugemissaali lagi laseb vihmadega mitmest kohast läbi. Vaja on leida lahendus lugemissaali katuseaknale. Sealt tuleb palju külma õhku, kuna katuseakna tihendid on ilmselt oma aja ära elanud. Töötajad on leti taga pidevalt tõmbetuules.

Komplekteerimisosakonna metalluks (kauba vastuvõtmiseks) tuleb ära vahetada. Lukk ei tööta korralikult, tihendid ei seisa vahel, lund tuiskab sisse jne. Uks on väändunud ja parandmine ei aita, töötajatel seda väga raske lukustada. Ka siseukse lukk vajab vahetust.

Keskkogus on vaja teha ka elektritöid. Elektripistikud logisevad. Raamatukogu valgustus on vaja üle vaadata ja leida lahendus. Riiulite valgustid ei tööta normaalselt, lambid põlevad väga kiiresti läbi. Üldvalgustid aga on nii valel kohtadel, et ei oma efekti ja raamatuid otsida on liiga pime.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Esimesel korrusel asuvasse külaraamatukogudesse on kergema liikumispuudega inimestel ligipääs (vähemalt koos abistajaga) olemas. Kaldteed saab kasutada 10 maaraamatukokku sisenemiseks ja ilma lävepakuta sissepääs on kahes raamatukogus.

Teisel korrusel asuvasse külaraamatukogudesse on liikumispuudega inimestel sisenemine raskendatud. Selliseid raamatukogusid on praegu maakonnas 4 (Kaali, Pärsama, Tagavere, Tornimäe).

Keskraamatukogu külastamine on liikumispuudega ja ka ratastooliga inimesel võimalik. Olemas on lift ja invatualetid mõlemal korrusel.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Arvutitöökohti on maakonna raamatukogudes kokku 115, millest 66 arvutit kasutajate ja 49 raamatukogutöötajate käsutuses.

Saare maakonnas on avalik WiFi võrk 29 raamatukogus, puudub Kaarma raamatukogus. Viimasel ajal on ilmnenud mitmes maaraamatukogus probleeme internetiühendusega.

Saaremaa valla raamatukogudesse (keskkogu koos harukogudega) osteti 2020. kokku: 1 lauaarvuti, 2 sülearvutit (sh 1 Ameerika teabenurga tarvis), 4 kuvarit, 4 printerit, 2 tšekiprinterit, 2 vöötkoodilugejat ja 5 Office 2019 litsentsi.

Saaremaa Vallavalitsuse ühishanke kaudu renditi OÜ-lt Green IT keskkokku 7 sülearvutikomplekti (arvuti + dokk) ning 3 kuvarit.

Keskraamatukogu võttis kasutusele AS Cleveroni pakiautomaadi-tüüpi laenutuskapi, Riksi iseteenindusautomaadi Rita ning mobiiliäpi m-Riks. Seoses keskraamatukogu uue kasutuseeskirja kinnitamisega on tehtud ettevalmistused, et 2021. aasta algul hakata pakkuma ID-kaardi ja Mobiil-ID-ga lugejaks registreerimise võimalust veebis.

Uudsete lahenduste kasutuselevõtt ja käivitamine toimus väga heas koostöös OÜ-ga Deltmar ja Meelis Lilbokiga. Saaremaa vallavalitsuse IT teenistus on väga suureks abiks IT hangete ja muude IT-alaste küsimuste lahendamisel, milles meil pädevus puudub. Ka on IT osakond varustanud raamatukogusid kasutatud arvutitega ja vahetatud arvutite kõvakettaid.

Keskkogu kodulehe arendustööd tegi OÜ Veebid.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimispõhimõtted 2020. aastal ei muutunud. Komplekteerimise aluseks on Saare Maakonna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtted, mille koostamisel on lähtutud järgmistest dokumentidest: SKR põhimäärus (Saaremaa Vallavolikogu 29.11.2018 määrus nr 1-2/62), Rahvaraamatukogu seadus, Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend (kultuuriministri 12. juuli 2004. a määrus nr 9), Maakonnaraamatukogude nimetamine (kultuuriministri määrus, jõustunud 19.04.1997), Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord (kultuuriministri 9. jaanuari 2015. a määrus nr 1) ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu soovitusel kogude kujundamiseks rahvaraamatukogudele (23.06.2013).

Kõik maakonna rahvaraamatukogud komplekteerivad oma kogud keskraamatukogu kaudu.

Külaraamatukogud saavad keskkogust tellimislehed tavaliselt 1-3 korda nädalas, mille põhjal teevad oma valikud ise, lähtudes oma rahalistest võimalustest ning arvestades oma raamatukogu teeninduspiirkonna eripära (kooli või lasteaia olemasolu, piirkonnas asuvad asutused, suvitajate soovid jne).

Keskraamatukogu koostab külaraamatukogude tellimuste alusel iga nädal koondtellimused, olles võrrelnud kolme hulgilao vahel hindu. Tellimused tehakse hulgiladudest (Apollo, Rahva Raamat ja Raamatu Kodu) ja otsetellimused kirjastustest (Varrak, Ersen) ning kirjanikelt.

Vormistades maakonna tellimuse hulgi kliendina jõuavad teavikud raamatukogudesse oluliselt soodsamate hindadega. Hulgilad on kehtestanud ka tellimuse maksumuse, millest alates saatekulu ei lisandu.

Teavikute saabumine Kuressaarde toimus tavaliselt tarnijate kulul, enamasti 3-5 korda nädalas. Peamised tarnijad olid Rahva Raamat, Apollo, Raamatu Kodu, Varrak ja Ersen.

Vajadusel tõi raamatupakid Tallinnast ära Saaremaa Vallavalitsuse auto või tellisime majandusvedude teenust AS-lt Tehtal. Tavaliselt ühildati teavikute transport näituste vms Tallinnast toomise või sinna tagasi viimisega.

Saare Maakonna Keskraamatukogu komplekteerib, arvestab ja töötleb teavikuid, peab arvestust komplekteerimissummade üle, koostab saatelehed ja pakib teavikud transpordiks külaraamatukogudesse. Raamatupakkide toimetamise reeglina kaks korda kuus – mõnel kuul ka sagedamini – külaraamatukokku organiseerivad külaraamatukogude juhatajad ise. Maaraamatukogud kasutavad ka keskkogu laenutuskappi, et oma raamatupakk vajadusel kätte saada keskkogu lahtiolekuajast olenemata. 2020. aastal läksid raamatupakid külaraamatukogudesse 18 korral.

Teavikute pidev järelkomplekteerimine maakonna külaraamatukogudele toimub paralleelselt jooksva komplekteerimisega.

Saaremaa vald andis teavikute soetamiseks elaniku kohta 3,45 € (2019 - 3,25 €), Muhu vald 3,01 € (2019 – 2,54 €) ja Ruhnu vald 13,82 € (2019 - 12,67 €).

USA saatkonna toetus keskraamatukogu Ameerika teabepunktile teavikute (raamatud, perioodika) ostmiseks oli 1626 € (2019 - 1320 €).

Kokku saabus 2020. aastal maakonna raamatukogudesse 16082 teavikut (2019 – 15 405), millest annetusi oli 2198, s.o 13,7% (2019 – 2008, s.o 13%).

Suurimad annetajad olid Eesti Hoiuraamatukogu, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Kultuuriministeerium ja kohalikud elanikud.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Kogude täiendamisel oli endiselt esikohal Eesti autorite ja Eesti kohta ilmuva kirjanduse, samuti lastekirjanduse ning oma piirkonna kodulooliste trükiste soetamine. Olulisel kohal oli ka teatmeteoste ja teadmiskirjanduse ning väärt tõlkekirjanduse tellimine.

Raamatute ostmiseks kulus maakonnas kokku 185 844 eurot (2019 - 174 394 eurot), mis on 82,2% kogu komplekteerimissummast.

Keskkokku (sh 26 haruraamatukogu) soetati raamatuid 173 579 euro eest, mis on 82,1% keskkogu komplekteerimiskulude eelarvest.

Ostetud raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 2020. aastal maakonnas 12,43 eurot (2019. aastal oli 12,03 eurot.).

2020. a tuli Saare maakonna raamatukogudesse raamatuid juurde 15861 eksemplari (2019 - 15226 eksemplari), millest osteti 13798 eksemplari (2019 – 13241 eksemplari) ning 2063 eksemplari olid annetused (2019 – 1985 eksemplari). Nimetusi lisandus 4982.

Maakonda juurdetulnud raamatutest 11167 eksemplari, s.o 70,4% oli ilukirjandus (2019 – 67,4%) ja 4694 eksemplari teadmiskirjandus, s.o 29,6%.

Juurdetulnud teadmiskirjandusest moodustas liik 7 – 19,9%, liik 9 – 15,6%, liik 3 – 12,1% ja liik 1 – 12%. 1,6% juurdetulnud raamatutest olid võõrkeelsed (2019 – 1,3%).

Keskkogu (sh haruraamatukogud) raamatufond suurenes 14675 (2019 – 14166) eksemplari võrra, millest ostud olid 12763 (2019 – 12323) ning annetusi 1913 (2019 – 1843) eksemplari.

Saare Maakonna Keskraamatukogu peamajja Kuressaares lisandus 4410 eksemplari (2019 – 4528). Sellest 4136 eksemplari (2019 – 4290) olid ostud ja 274 eksemplari (2019 – 238) annetused. Juurdetulnud raamatutest 56,8% olid ilukirjanduslikud teosed.

Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 56 ingliskeelset raamatut, sh ilukirjandus ning enamasti turismi, majandust, psühholoogiat, keeleõpet ja turundust käsitlevad teosed.

Keskraamatukokku Kuressaares osteti iga nimetust raamatuid keskmiselt 2 eksemplari. Väga nõutud ja populaarseid ilukirjanduslikke teoseid vahel kuni 5 eksemplari ja vajadusel enamgi.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Maakonnas tervikuna telliti perioodikat 39 122 euro eest, mis moodustas kogu komplekteerimissummast 17,3% (2019 – 17,5%). Saare maakonna raamatukogudele riigilt kogude komplekteerimiseks saadud toetusest (71 933 eurot) kasutati kultuuriperioodika tellimiseks 3053 eurot.

Keskkogul (sh 26 haruraamatukogu) kulus perioodika tellimisele 37 086 eurot (2019 - 34 753 €). Kogu Saaremaa valla raamatukogude perioodika telliti 2020. aastal keskkogu vahendusel, arvestades haruraamatukogude soove.

Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 7 nimetust ingliskeelseid ajakirju (sh majandust, poliitikat, ettevõtlust, ilu ja moodi käsitlevad ajakirjad).

Keskkogus Kuressaares oli võimalik lugeda 117 nimetust ajakirju ja 24 nimetust ajalehti.

Maaraamatukogudesse oli tellitud 4-31 nimetust ajakirju ja 1-11 nimetust ajalehti. Ruhnu raamatukogu ajalehti ei tellinud, sest transpordiolukorrast tingituna jõuaksid need saarele hilinemisega ning seetõttu ei pakuks ka inimestele enam huvi.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste ostud maakonnas (209 euro eest) moodustasid kogu maakonna komplekteerimissummast 0,1% (2019 – 0,4%).

Auviseid tuli maakonna raamatukogudesse juurde 121 (2019 – 101), millest 35 (2019 – 93) olid ostud ja 86 (2019 – 8) annetused. Elektroonilisi teavikuid saadi maakonda 6, mis kõik olid annetused. Raamatukogude kasutajate huvi auviste ja elektrooniliste teavikute vastu on väike ning seetõttu on nende komplekteerimine ka vähenenud.

Muid teavikuid lisandus maakonna raamatukogudesse 94 (2019 – 74), millest 51 ostud (2019 - 63) ja 43 (2019 – 11) annetused). Valdavalt on need erinevad lauamängud, mis viimasel ajal on raamatukogude külastajate hulgas osutunud väga populaarseks ning mille kasutamine on jätkuvalt kasvutrendis.

Keskkogu peamaja kogud Kuressaares täienesid 57 auvise võrra, millest 18 olid ostud ja 39 annetused. Lisandusid 6 annetatud elektroonilist teavikut ning 60 muud teavikut, millest 24 ostud ja 36 annetused.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Kriisiolukorrast tingitud raamatukogude füüsiline sulgemine 1. laine ajal võimaldas väga põhjalikult tegelda kogudest mittevajalike ja lagununud teavikute eemaldamise ja mahakandmisega.

Maakonna raamatukogude kogudest kustutati 33025 raamatut (2019 - 18360), 399 ajakirja aastakäiku (2019 – 839), 223 auvist (2019 – 14), 25 elektroonilist teavikut (2019 – 11) ja 22 muud teavikut (2019 – 3).

Saare Maakonna Keskraamatukogu peamajas läks mahakandmisele 8891 raamatut, 182 auvist, 16 elektroonilist ja 14 muud teavikut.

Inventuur viidi läbi Mustjala, Sakla, Tornimäe ja Võhma raamatukogus ning Saare Maakonna Keskraamatukogus Kuressaares.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Seoses koroonaviirusega toimusid suured muutused raamatukogude töökorralduses. Lühikese ajaga tuli välja mõelda ja kasutusele võtta uued võimalused inimestele raamatukoguteenuste pakkumiseks (kontaktivaba laenus, koduteenindus, laenutuskapp, e-Riks, lugejate poolt raamatute tagastamiseks nende saatmine Kuressaare kesklinna Omniva ja DPD pakiautomaati). Varasemast palju rohkem oli lugejatega suhtlemist e-kirja vahendusel.

Keskkogu kodulehel ning raamatukogude Facebooki kontodel pakuti veebipõhiseid tegevusi, vahendati teiste asutuste ja raamatukogude toredaid ettevõtmisi ning suunati lugejaid e-raamatu keskkondi kasutama.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Saaremaa rahvaraamatukogudes on tagatud elanikele juurdepääs avalikule teabele. Kasutajate käsutuses on 66 arvutit, sh Kuressaares 16 arvutit. WIFI leviala ei ole ühes maaraamatukogus.

26 maaraamatukogus on AIP-i külastamine vähenenud, kolmes maaraamatukogus jäänud samale tasemele.

Keskraamatukogu internetipunkti külastusi Kuressaares oli 2020. aastal 7569, mis on 65% vähem kui eelmisel aastal.

Ilmselt on külastuste vähenemise peamiseks põhjuseks raamatukogude füüsiline sulgemine kriisiolukorra ajal ning hiljem hajutatuse ja 2+2 reeglite järgimine AIP-des.

Külastajate koosseis ja eesmärk, miks AIP-i külastatakse, on jäänud samaks. Peamised külastajad on keskealised töötud, vanemad inimesed, kes tihti vajavad abi internetis toimivate tegevuste tegemisel ning lapsed, kes veedavad vaba aega. Elavam on internetipunktide külastamine suvekuudel, kui Saaremaal külastavad turistid ja puhkajad.

Internetipunktide kasutajad külastasid põhiliselt internetipanka, sotsiaalmeedia kanaleid, infoportaale, ajalehtede võrguväljaannete lehekülgi, osteti praami- ja lennupileteid, otsiti infot vaatamisväärsuste kohta, digiallkirjastati dokumente jne. Raamatukogu arvuteid kasutatakse ka siis, kui on vaja midagi välja printida.

Laimjala raamatukogu juhataja märkis, et tema raamatukogus on kasvanud AIP-i arvuti kasutamine kaugtöö tegemiseks. Kevadel näiteks pandi Laimjala raamatukogust üles isegi sotsiaalmeedia podcastid.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Väliteeninduspunkte on kolmel külaraamatukogul – Laimjala, Pihtla (2) ja Sakla. Laimjala teeninduspunktis Saarekülas ja Sakla teeninduspunktis Kallemäe koolis on võimalik lugemisvara laenutada neljapäeviti. Pihtla raamatukogu juhataja käib laenutamas Pihtla Lasteaed-Algkoolis ja Vätta külade seltsimajas. Mõlemas kord kuus.

Omniva lepingulisena pakuvad postiteenuseid 7 külaraamatukogu (Aste, Lümända, Mustjala, Salme, Torgu, Tornimäe ja Valjala). Keskmiselt külastavad postiteenuste tõttu raamatukogusid 3–11 klienti päevas ning neile osutatakse keskmiselt 1–11 teenust päevas.

Tagastuskastid on 7 maaraamatukogul (Abruha, Hellamaa, Liiva, Lümända, Orissaare, Ruhnu, Sakla) ja keskkogul Kuressaares.

Seoses kriisiolukorra ja kehtestatud reeglitele raamatukogude külastamiseks, vähenesid 2020. aastal Saare maakonna raamatukogude statistilised arvnäitajad.

Raamatukoguhoidjaid teeb murelikuks see, kuidas lugejaid endistviisi raamatukogu kasutama ja üritustele tagasi saada. Suure viirusehirmu ohus on paljud külastajad hakanud vältima avalikke kohti, sh raamatukogu, muuseumi, seltsimaja jne.

- Saare maakonna elanike arv vähenes 2020. aastal 231 inimese võrra.
- Raamatukogude registreeritud kasutajate hulk maakonnas vähenes 874 inimese võrra.
- Kasutajate arvust 23,5% olid lapsed.
- 34,2% Saare maakonna elanikest olid raamatukogude registreeritud kasutajad.
- Maakonna raamatukogude kojulaenutustest 82,8% (2019 - 82,4%) olid raamatud, 17% (2019 - 17,4%) perioodika ja 0,2% auvised nagu varasemalgi aastal.

- Ilukirjanduse osakaal maakonna kojulaenutuste hulgas oli 2020. aastal sama, mis 2019. aastal – 74,9%.
- Kojulaenutustest moodustas võõrkeelne kirjandus 0,8% (2019 – 1,1%.
- Kõigist laenutustest 82,1% olid kojulaenutused (2019 – 78,2%).

Tabel 5

Raamatu-kogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	12358	11484	-874
Sh keskk	11698	10859	-839

Raamatu-kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2019	Virtuaal-külast. 2020	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	209240	157407	-51833	44260	74959	+30699
Sh keskk	200282	148861	-51421	44260	74959	+30699

Raamatu-kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+/-)	Päringud* 2019	Päringud* 2020	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	317810	275159	-42651	4927	4564	-363
Sh keskk	302392	261527	-40865	4779	4428	-351

Tabelis toodud laenutused sisaldavad kõiki laenutusi, sh ka kohalkasutuse laenutusi.

Enim laenutatud raamatud maaraamatukogudes 2020. a

Avameri. Kalamehe mõrsja	Uustulnd, Lembit	200
Juhused või siiski saatus	Sepp, Adena	174
Verihurmade aed	Raud, Piret	159
Kui vanad naised armuvad I - Katre	Kassikäpp, Leelo	156
Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai	Kooli, Piret	137
Õed - romaan	Tinnuri, Urve	136
Unustamatu Ööbiku villa	Jõe, Aliis	133
Kus laulavad langustid	Owens, Delia	131
Pilvede varjud	Ernits, Marje	129
Iluküla - romaan	Roeder-Gnadeberg, Käthe von	129

Enim laenutatud raamatud keskkogus Kuressaares 2020. a

Arabella, mereröövli tütar	Pervik, Aino	106
Tont ja Facebook	Kivirähk, Andrus	92
Õitsev meri	Mälk, August	86
Harry Potter ja tarkade kivi	Rowling, J. K.	85
Vahetuslaps	Nöstlinger, Christine	79
Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai	Kooli, Piret	78
Hamlet	Shakespeare, William	76
Rehepapp, ehk, November	Kivirähk, Andrus	75
Jussikese seitse sõpra	Väljal, Silvi	72
Tüdrukune	Uus, Eia	71

Kogudest leiavad kasutamist eelkõige uuemad raamatud. Eriti nõutud on erinevates meediaväljaannetes tutvustatud teosed. 2020. aasta Kuressaare Teatri suvelevastus August Mälgu romaani „Õitsev meri“ ainetel pani inimesi uuesti lugema August Mälgu teoseid. Maaraamatukogude lugejate eelistuseks on jätkuvalt eesti autorite raamatud.

Endiselt on populaarne on lauamängude mängimine. Muusikat kuulatakse ja DVD-sid vaadatakse raamatukogudes väga vähe.

Infopäringud

Päringuid registreeriti 2020. a maakonna raamatukogudes kokku 4564. Raamatukoguhoidjad küll registreerivad päringuid, kuid siiski jääb neist kindlasti osa muude tegemiste kõrvalt kirja panemata.

Sagedamini esitasid päringuid õpilased, töö kõrvalt õppijad ja täiendõppel osalejad ning koduloo uurimisega tegelevad inimesed. Rohkem küsiti käsitöö, pedagoogika, erinevate riikide, seaduste jne kohta.

Näiteid huvitavamatest päringutest: toolipõhjade punumine, transurfing, kasutatud raamatute ostmine internetist, Muhu koolilapsed nõukogude väeosades esinemas, Muhu vanade hõbepreeside meistrimärgised, investeerimine, juustu valmistamine, Heli Läätsel elu ja looming, saarlaste tsitaate kultuuriteemadel, toalilled kahjurid, Ruhnu karjakasvatamine, erinevate paelte punumine, Simeonsi dieet, austerserviku kasvatamine kodus, Tartu skulptuurid, prügifirmad jne.

Vajati ka erinevatel teemadel luuletusi (kooliaktusele, tähtpäevadeks jne).

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Linna/maak. rmtk	0	3	0	83	0	0
Sh keskk	0	3	0	83	0	0

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Linna/maak. rmtk	0	12	0	97	0	0
Sh keskk	0	12	0	97	0	0

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Linna/maak. rmtk	0	7	0	668
Sh keskk	0	6	0	444

4.3 RVL teenindus

Maakonnas tervikuna said raamatukogud RVL-i teel kokku 1635 (2019 –1506) tellimust. Teistelt raamatukogudelt telliti 1685 (2019 –1437) eksemplari.

Peamiselt oli tegemist maakonnasisese RVL-ga, mis toimusid läbi Riksi. Maakonnasisese RVL-i puhul korraldati raamatute kättesaamine ja tagastamine raamatukogutöötajate vahendusel või sõprade-tuttavate abiga.

Maaraamatukogud esitasid välis RVL-i tellimusi harva. Lümända raamatukogu tellis noortele lugejatele mõningaid ingliskeelseid raamatuid, mida Saare maakonna raamatukogudes ei leidunud, Pärnu Keskraamatukogust, Tartu Linnaraamatukogust, Haapsalu Lasteraamatukogust, Kohila ja Saverna raamatukogust.

Keskkogu Kuressaares tellis raamatuid rahvusraamatukogust, kõikidest kõrgkoolide raamatukogudest, Tallinna Keskraamatukogust ning TÜ Pärnu Kolledži, Kaitseväe Peastaabi, Sisekaitseakadeemia ja Eesti Teatri- ja Muusikaakadeemia Raamatukogust.

2020. aastal telliti 6 artiklite digikoopiat (nii erialaajakirjadest, kui ka ajalehtedest ja artiklite kogumikest). Sel aastal kasutas keskkogu esmakordselt Omniva pakiautomaadi teenust RVL-i raamatu tagastamiseks Eesti Rahvusraamatukokku.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noorsookirjanduse komplekteerimispõhimõtted ei muutunud. Eelistati eesti algupärast laste- ja noorte- ning teadmiskirjandust ja väärt tõlkekirjandust.

Komplekteerimisel arvestati nõudlusega nii kohustusliku kirjanduse kui menuraamatute osas ja tehti järelkomplekteerimist soodsamate hindade korral. Välja vahetati vanu trükke. Suurendati kohustusliku kirjanduse nimekirjas olevate raamatute eksemplaarsust.

Seoses Lugemisisu programmiga osteti juurde nimekirja kuuluvaid raamatuid, märgistati need ja paigutati nähtavale eraldi riiulitele. Lisaks tutvusid raamatukoguhoidjad lugemismängude ja tegevustega, millega lugemisisu tunde atraktiivsemaks muuta.

Laste- ja noortekirjandust osteti maakonda kokku 3969 eksemplari (2019 – 3612), millele kulutati 35386 eurot.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+/-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Linna/ma ak. rmtk	2842	2693	-149	47117	32241	-14876	23320	19900	-3420
Sh keskk	2679	2534	-145	45404	30892	-14512	22192	18866	-3326

Seoses kriisiolukorra ja kehtestatud reeglitele raamatukogude külastamiseks, vähenesid 2020. aastal ka lasteteeninduse statistilised arvnäitajad.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Maakonna lugejate üldarvust 23,5% (2019 – 23%) olid lapsed. Laste külastused moodustasid kõigist külastustest 20,5% (2019 – 22,5% ning laenutused 8,8% (2019 – 10,3%).

Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga „Lugemisisu“ on liitunud Aste, Laimjala, Lümända, Orissaare, Salme, Valjala raamatukogu ja Saare Maakonna Keskraamatukogu. Projektiga alustati väga innukalt, kuid koroonakriisi tulles huvi paraku väheke vaibus.

Suurearvuliselt võeti osa ka Nukitsa konkursist. Nende programmide abil jõudsid raamatukokku ka need lapsed, kes muidu ehk poleks siia tulnud.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

LISA 4

Lisa 4 ürituste tabelisse on lisatud ka raamatukogudes lastele toimunud kasutajakoolitused, sest üsna tihti on koolitus ja üritus ka omavahel põimunud.

Maaraamatukogudel, mille teeninduspiirkonnas ei ole kooli ega lasteaeda (selliseid raamatukogusid on maakonnas 11), on laste lugemishuvi tõstmiseks erinevate ettevõtmiste korraldamine väga keeruline. Lasteürituste organiseerimisel tehti koostööd koolide, lasteaedade, noortekeskuste ja teiste asutustega.

Lastele ja noortele korraldatud ettevõtmiste ja näituste põhiteemad olid: rahvakalendri tähtpäevad, eesti rahvajutu aasta, digikultuuriaasta, emakeelepäev, sõbrapäev, eesti ja välisautorite lastekirjandus, kodupaiga kultuur ja loodus jm.

Digikultuuriaasta seoti rahvapärimusega. Keskkogus said lapsed digivahenditega kaunistatud muinasjututoas kõrvaklappidega kuulata rahvajutte.

Keskkogu lasteosakonnas oli virtuaalüritustena ettelugemine Kristiina Kassi raamatust „Petra lood“ ja virtuaalsena toimus ka ettelugemisvõistlus. Laimjala raamatukogu korraldas virtuaalviktoriini.

Lastele mõeldud virtuaalnäitusi pakkusid Hellamaa (nukunäitus „TARVIS LII-ga palju nukusid“), Laimjala (Henno Käo kirjagraafiliste lehtede näitus ja „Emakeelepäev“) ning Orissaare raamatukogu (laste loovtööd Andrus Kivirähki 50. juubeli puhul raamatu "Suur Tõll" lugude järgi).

Korraldati meisterdamistunde koos juhendaja ja materjalidega.

Lastele esinesid kirjanikud Aino Kivi, Jaanus Vaiksoo (Kärla, keskkogu), Ena Mets (keskkogu, Salme) ja Jaak Juske (Orissaaare).

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Kärla raamatukogu pakub raamatukoguteenust ka teeninduspiirkonnas asuva hoolekandetasutuse Sõmera Kodu (vaimupuudega ja psüühiliste häiretega inimesed) klientidele. Vahel lõpevad raamatulaenutused paraku halvasti, kuna haigushoogude ajal on inimesed oma käitumises ettearvamatud. Tihti on raamatukogu neile laenutatud raamatutest ilma jäänud.

Seoses Sõmera kodu likvideerimise algusega ja sealsete patsientide Kuressaarde majutamisega, on linnaraamatukogul juurde tulnud psüühilise erivajadusega külastajaid.

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Saare Maakonna Keskraamatukogu (sh 26 harukogu)	929	929	67
Hellamaa	9	9	2

Koduteenust raamatute ja ajakirjade laenutamise näol pakkusid eakatele ja puutega inimestele raamatukogutöötajad ise või toimus see koduhooldusega tegelevate valla sotsiaaltöötajate vahendusel. Koduteenuse sagedus sõltus inimeste soovist ja vajadustest.

Laimjala raamatukogu juhataja on koduteeninduse käigus vahel tutvustanud ka valla õigusakte ning jaganud sellekohast infot, vastanud sotsiaalteenuseid puudutavatele küsimustele ning tutvustanud valla kultuuritööd. Hellamaa raamatukogu juhataja on eeltööna tutvustanud raamatuid telefoni teel ning seeläbi kergendanud lugejate valikut.

Koduteenindust pakkusid keskkogu ning Abruca, Eikla, Hellamaa, Kaarma, Laimjala, Lümända, Metsküla, Mustjala, Orissaare, Pihtla, Randvere, Sakla, Tagavere, Taritu ja Torgu raamatukogu.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Randvere	1	18

Randvere (keskkogu harukogu) raamatukoguga ühes hoones asuvas tööõppekeskuses käivad erivajadustega inimesed, kellele raamatukogu juhataja pakub raamatukogupoolset vaheldust igapäevaelule (raamatute ettelugemine, piltide joonistamine jne).

Keskkogu lasteosakond vahendab Kuressaare Haigla lasteosakonnale laste- ja noorteraamatuid seal asuva raamatukarusselli tarvis.

Kihelkonna raamatukogu juhataja tegeles autistist 1. klassi õpilasega, kes aeg-ajalt koos abiõpetajaga raamatukogu külastas. Vaadati raamatuid, joonistati jne.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvav õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Saare maakonna raamatukogud andsid jätkuvalt olulise panuse oma piirkonna kultuuri- ja seltsielu rikastamise ning elavdamisse, olgugi et palju kavandatud ettevõtmisi tuli ära jätta või edasi lükata ja korraldada väiksemas mahus ning piiratud arvu osavõtjatega.

2020. aastal oli maakonna raamatukogudes kokku 450 (2019 – 579) näitust ja väljapanekut, sh 7 virtuaalnäitust ning toimus 429 (2019 – 552) üritust, sh 3 virtuaalüritust. Erinevatest ettevõtmistest võttis osa 11501 (2019 – 14834) inimest.

4.6.1 kohalikul tasandil

Kohalikul tasandil tegid raamatukogud koostööd kohalike omavalitsuste, oma piirkonna teenuskeskuste, rahvamajade, koolide, lasteaedade, muuseumide, noorte- ja külakeskuste, huvikoolide ning teiste asutustega, samuti vabatahtlike, Naiskodukaitse kohalike jaoskondadega, seltside ja MTÜ-dega ning teiste maakonna raamatukogudega.

Toredate ja meeldejäävate kultuurisündmuste korraldamise üheks eelduseks on raamatukoguhoidjate hinnangul hea koostöö erinevate partneritega. Raamatukogutöötajad osalesid ka 2020. a erinevate kohalike ürituste ettevalmistamisel (rahvakalendri tähtpäevad, jaanipäev, Eesti Vabariigi aastapäev, eakate päev, perespordipäev, laadad, avatud talude päev, Saaremaa toidufestival „Külla külla“, stiiliõhtud, lauamängu- ja kinoõhtud jne), olles tihti eestvedajateks.

Keskraamatukogul jätkus endistviisi kohalikul tasandil meeldiv koostöö erinevate Kuressaare linna asutuste – Kunstikooli, Kuressaare Muusikakooli, Kuressaare Ametikooli, Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi, Kuressaare Rahvaulikooli, Vanalinna Kooli, TalTech Kuressaare Kolledži, MTÜ-ga Oesel Studium, Kuressaare Avatud Noortekeskusega Noortejaam, mõlema gümnaasiumi ning linna lasteaedadega. Samuti Saaremaa Vallavalitsuse, Saaremaa Muuseumi, Saare Arhiivraamatukogu, Kuressaare Kultuurivara, Raadio Kadi, AS-ga Overall Eesti, OÜ-ga Veebid ning kohalike ajalehtedega Saarte Hää ja Meie Maa ning Töötukassa Saaremaa osakonnaga.

Näitused ja väljapanekud

Raamatukogudes eksponeeritud näitused ja väljapanekud olid pühendatud kirjanike, kunstnike ja teiste väljapaistvate inimeste juubelitele, rahvakalendri tähtpäevadele, pärandkultuurile, oma paikkonna ajaloole, digikultuuri ja rahvajutu aastale jne.

2020. aasta oli Saaremaa kirjanike juubeliaasta – Aadu Hint 110, Jüri ja Ülo Tuulik 80 ja August Mälk 120. Raamatukogudes olid väljas neile pühendatud näitused ja väljapanekud.

Oli huvitavaid käsitöönäitusi. Eikla raamatukogus sai vaadata kohaliku käsitööringi liikmete loodut, Hellamaa raamatukogus näitust „Muhulase pea asi. Muhu tanud, rätikud, meeste- ja titemütsid“, Sandla raamatukogus näitust „Lapivaip 100. Minu Eesti tänab“ ning keskkogus oli väljas suur kindanäitus.

Kärla raamatukogu pakkus näitusi erakogudest – „Eesti kaitseväe eraldusmärgid“ ja „Vanad kuuseehed“.

Hellamaa raamatukogus sai vaadata kohalikku ajalugu käsitlevat näitust „Muhu vald 30. Muhust kirjasõnas“ ning Valjala raamatukogus fotonäitust „Euroopa erinevad raamatukogud“.

Suuremad ja huvitavamad näitused keskkogus Kuressaares olid: Regina Lukk-Toompere „Talv. Lumi“, „Kala installatsioon“, „Olga Ionaitise muinasjutud“, Ilon Wiklandi kohvernäitus "Pikk-pikk teekond", „Laulupeoplakatid“, Poola disaini näitus, „Tuntud esmased afro-ameeriklased“ ja Maa Päeva plakatite näitus ning „Suur pastakanäitus“.

Virtuaalnäitusi pakkusid Hellamaa (nukunäitus „TARVIS LII-ga palju nukusid“), Laimjala (Henno Käo kirjagraafiliste lehtede näitus ja „Emakeelepäev“) ja Orissaare raamatukogu (laste loovtööd Andrus Kivirähki 50. juubeli puhul raamatu "Suur Tõll" lugude järgi) ning keskkogu Ameerika teabenurk („Ameerika mõjuvõimsaimad naised läbi aegade“, „Ameerika tähtpäevad“, „Tähistame muusikat – juubilarid 2020“).

Kirjandusüritused, kohtumised kirjanikega ja raamatuesitlused

Raamatukogude külalisteks olid kirjanikud Aino Kivi (keskkogu), Jaanus Vaiksoo (keskkogu, Kärla), Jaak Juske (keskkogu, Orissaare) ning Ruhnu raamatukogus Mudlum ja Siiri Sisask.

Lugejatega kohtumas ja oma raamatuid esitlemas käisid: Andres Karu („Teekond tippu – minu esimesed 51“) Aste, Salme, Taritu ja Tornimäe raamatukogus, Mari-Liis Pae („Eesti nõid Mari-Liis“) Hellamaa ja Orissaare raamatukogus ning Made Torokoff-Engelbrecht („Kuldsed jäljed varjus. Kuressaare Põlluvahi maja ehk meie Gotlandi armastuse maja“) keskkogus. Leisi raamatukogus rääkis Anne Trei oma raamatutest ja oli ka tema raamatu „Leisi aleviku kujunemine“ esitlus. Ena Mets esines jutukavaga „Loodus, minu kodu“ Orissaare, Taritu ja Salme (lastele) raamatukogus ning keskkogus (nii lastele kui täiskasvanutele). Liiva raamatukogus oli Maris Mägi luule-fotoraamatu „Vaikiv valgus“ esitlus. Keskkogus oli esinemas autor ja keeleteimetaja Siiri Metsamägi.

Saaremaa luuletajad tutvustasid raamatukogudes oma loomingut ja luuleraamatuid. Tiiu Elu oli lugejatega kohtumas ja oma luulekogumikku „Läbi aja“ esitlemas Aste ja Torgu raamatukogus ning Ülle Rand rääkis oma loomingust ja esitles luulekogu „Kõige ilusam taevast on me kodude

kohal“ Leisi ja Tagavere raamatukogus. Helle Timm oli külaliseks Lümanda raamatukogus. Keskkogus oli Almi Tugeva luuletund.

Kohalik menuraamatute autor Adena Sepp kohtus Salme raamatukogus maaraamatukogude suveseminarist osavõtjatega.

Raamatukogudes toimusid ka kirjanduslikud arutelud ja vestlusõhtud. Randvere raamatukogus räägiti Fr. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsetest juttudest“ ning arutleti rahvapärimuse üle, Taritu raamatukogus teemal „Tõde ja õigus.“ Raamat ja film.“ ning Orissaare raamatukogus vahetati mõtteid August Mälgu romaani "Õitsev meri" üle. Tornimäe raamatukogus oli kohvitund „Novembrikuus krimiraamatuga“.

Abruka raamatukogu ettevõtmised olid pühendatud vendade Tuulikute juubelile. Toimus kirjandusüritus Jüri Tuuliku 80. sünniaastapäeva tähistamiseks. Abruka raamatukogu korraldas koostöös Abruka Muuseumi Seltsiga näitemängupäeva, kus esinesid Kose näitering ja Soomes tegutsev eestlaste näitering. Mängukavas oli vendade Tuulikute looming. Augustis tähistati Abruka raamatukogu 92. ja Ülo Tuuliku 80. sünnipäeva.

Keskkogu lasteosakonnas oli virtuaalüritustena ettelugemine Kristiina Kassi raamatust „Petra lood“ ja ka ettelugemisvõistlus toimus seekord virtuaalkeskonnas. Laimjala raamatukogu korraldas virtuaalviktoriini.

Kohalikku kultuuri- ja looduspärandit tutvustavad ning jäädvustavad ettevõtmised

Hellamaa raamatukogus räägiti rahvusvahelisel kirjaoskuse päeval slängist ja kirjaoskusest ning loeti vanu Muhu kirju. Valla juubeliks korraldati õpitund „Tutitegu Hellamaal“. Raamatukogupäevade aegu ettelugemise päeval loeti ette muhulaste kirjavahetust Vene-Jaapani sõja päevilt.

Hellamaa raamatukogu näitused on olnud igal aastal ka Muhu Põhikooli kodulootundide üheks õppematerjali põhiosaks.

Liiva raamatukogu 110. juubeliüritusel sai kuulata Eda Maripuu ettekannet „Muhulased ja Muhu kultuuripärand Eestis ja võõrsil“ ning Anu Pallas rääkis teemal „Kogukondade koondamise kogemustest ja unistustest“.

Kärla raamatukogus tähistati Peeter Südda 190. sünniaastapäeva.

Sakla raamatukogu juhataja on tegev Sakla muuseumi juures, olles seal ka giid. Traditsiooniliselt lõi Sakla raamatukogu kaasa Saaremaa avatud talude päevade ning ka Saaremaa toidufestivali ürituse „Külla külla“ läbiviimisel, mille käigus kutsuti huvilisi tutvuma külade lugudega ja maitsma põnevaid kohalikke maitseid. Saaremaa toidufestivali raames toimus ka Tagaverel üritus, kus huvilised said igal täistunnil alanud tuuri käigus tutvuda seltsimaja ja raamatukogu ajaloo ning tänapäevaga ja seal pakutavate võimalustega. Tagavere raamatukogu juhataja osales ka Tagavere kandi seitsme küla kohvikupäeva korraldamisel.

Metsküla raamatukogus peeti raamatukogu 102. sünnipäeva ning tähistati oma piirkonna laste päeva, seekord juba seitsmendat korda.

Salme raamatukogus esitles Margus Muld oma filmi „Eesti Vabariigi 100 aastat Saaremaal“. Oli ka vestlusring filmi autoriga.

Huvilistele pakuti ka loodusteadmisi. Metsküla raamatukogu eestvõttel toimus giidiga matk Abula-Kalasma matkarajal, kus tutvuti piirkonna taimede, loomade ja ajalooaga. Abruca raamatukogu juhataja korraldas 2020. a Abruca looduse ja kultuuriloo tutvustamiseks kolm metsamatka, Abruca koolimaja ja küla tutvustava matka ning orhideeliste õppepäeva. Salme raamatukogus rääkis Anni Filippov teemal „Saaremaa pangad ja kivimid“.

Muud sündmused

Täiskasvanud õppija nädalal oli Hellamaa raamatukogu külaliseks Muhu valla lastekaitsepspecialist, täiskasvanueas õppija Svea Auväärt. Hellamaa raamatukogu alustati üleminekueas naistele mõeldud loengusarjaga „Viiekümnete vidusetund“ (koos vastavate väljapanekutega). 2020. a toimus kolm kokkusaamist, kus kutsutud esinejad rääkisid tervislikust toitumisest, üleminekueas naiste vaimsest tervisest ja füsioloogilistest muutustest.

Lümända raamatukogus oli koostöös Lümända senioride seltsiga Georg Otsa õhtu.

Tagavere raamatukogu aitas korraldada kord kuus seltsimaja saalis toimunud viktoriiniga üritusi „Teadmisteõhtu Tagavere seltsimajas“.

Raamatukogupäevade aegu käisid raamatukogudes lugejatega kohtumas kohalikud tuntud inimesed – Lümända raamatukogus Lümända teenuskeskuse juhataja Jaanika Tiitson, Metsküla raamatukogus Pärsama rahvamaja juhataja Aina Tomson ning Hellamaa raamatukogus Muhu valla pereõde Helmi Valdna.

Metsküla raamatukogus oli filmiõhtu Jaanis Valgu dokumentaalfilmiga Ahto. Unistuste jaht“. Kohal oli ka autor, kes rääkis lugusid filmi tegemisest.

Klubiline tegevus

Raamatukogud pakuvad kogukonnaliikmetele võimalusi ja kohta vaba aja veetmiseks ning enesetäiendamiseks.

Pihltla raamatukogus käivad koos ristsõnade lahendajad, Tagavere raamatukogus mälumänguharrastajad. Käsitööhuvilised saavad kokku Eikla ja Metsküla raamatukogus. Eikla raamatukogu juhataja juhendab lasteringi „Isetegemine“. Sakla raamatukogu on Sakla Külaarengu Seltsi ja tantsurühma Viktooria kokkusaamise paik. Laimjala raamatukogus käib koos Laimjala näiteseltsing, milles osaleb ka raamatukogu juhataja. Liiva raamatukogus kogunes lilleseade õpiring.

Torgu raamatukogu koos kogukonnamajaga korraldab kolmapäeviti kohvik-klubi istumisi, kus jagab infot teenuskeskuse juht, räägitakse aktuaalsetest päevasündmustest ning arutletakse raamatute üle. Hellamaa külakeskuses teisipäeviti toimuvatel eakate kohvihommikutel pakub Hellamaa raamatukogu tavaliselt kultuurilist või kirjanduslikku meelelahutust.

Tegevust jätkas Salme keskpäevaklubi, mille üks eestvedajatest ja ettevõtmiste korraldajatest on Salme raamatukogu juhataja Maie Alas. Esinema kutsutakse külalisi ja lektoreid nendest valdkondadest, mis klubi liikmetele huvi pakuvad.

2003. aastast alates tegutseb Orissaare kirjandussõprade klubi, mille eestvedajad ja ürituste korraldajad on Orissaare raamatukogu töötajad. Kirjandusüritustel on tähistatud rahvakalendri tähtpäevi, on läbi viidud teemaõhtuid juubilaridest ning loetud nende loomingut, samuti kohtunud huvitavate inimestega. Kokku saadakse enamasti kord kuus. Osa ettevõtmisi toimub ainult koos kirjandusklubiga. Enamusest ettevõtmistest ja kohtumistest on aga kõigil soovijail võimalik osa saada. Kevadel lõpetatakse hooaeg tavaliselt ekskursioniga mõnda Saaremaa kanti. 2020. aastal õnnestus kirjandusklubi kokku kutsuda viiel korral.

2020. aastal räägiti klubi kokkusaamistel rahvajutu aastast, vanavanemate päevast ja arutleti August Mälgu romaanide üle. Tutvustati aasta alguse juubilare kaasates ka kuulajaid. Ülevaade iga juubilari kohta sai tehtud nii, et osalejad saaksid võimalikult palju teada, aga samas ka kaasa mõelda ja ära arvata, kellest jutt.

2019. a lõpus loodi Lümända raamatukogu juurde kirjandusklubi. 2020. aastal saadi kokku kaks korda. Külas oli luuletaja Helle Timm ning teisel klubi üritusel rääkis Lümända Põhikooli õpetaja Urve Vakker (Lümända/Taritu raamatukogu juhataja nimekaim) August Mälgust ja Artur Toomist.

4.6.2 riiklikul tasandil

Eesti Kultuuriministeerium – maakonna koolitusprojektid

ERÜ – koolitused, seminarid

Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused, üleriigilised ühisprojektid, näitused

Eesti Rahvusraamatukogu – koolitused

Eesti Hoiuraamatukogu – kogude täiendamine

Narva Keskraamatukogu – koolitus

Viimsi raamatukogu – koolitus

Deltmar OÜ - info- ja kataloogisüsteemi RIKS kasutamine

Põhja-Ameerika Ülikoolide Keskus – tutvustused õppimisvõimalustest USA-s

TalTech AR, TÜR, TLÜ AR, EMTA raamatukogu, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu, Kaitseväe

Peastaabi raamatukogu, Tallinna Keskraamatukogu, Narva Keskraamatukogu, Pärnu

Keskraamatukogu, Tartu Linnaraamatukogu, Haapsalu Lasteraamatukogu, Kohila

raamatukogu, Saverna raamatukogu

– RVL

TalTech Ameerika keskus – koolitus

ETKA Andras – koolitused, ühisprojektid

Eesti Kultuurkapital – projektitoetused

Eesti Töötukassa – tööpraktika, koolitus

Eesti Rahvusringhääling – Sulev Nõmmikule pühendatud saate ettevalmistus

AS Cleveron – raamatukapp

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Jätkus 2005. aasta aprillist alguse saanud Saare Maakonna Keskraamatukogu ja Ameerika Suursaatkonna koostöö (näitused, üritused, koolitused, loengud, väitlusõhtud, komplekteerimine).

Saaremaale on elama asunud erineva keele ja kultuuritaustaga inimesi. Raamatukogud püüavad ka neid kaasata kohaliku kultuuriellu. Hellamaa raamatukogu on tutvustanud kirjandust ning kutsunud üritustele soomlastest elanikke ja ka suvitajaid, abistanud venekeelseid suvitajaid AIP-s ning teiste teenuste kasutamisel.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

2020. aastal viidi maakonna raamatukogudes läbi 385 (2019 – 493) individuaalkoolitust. Rühmakoolitusi oli 83 (2019 – 128), milles osales 928 inimest.

Kasutajakoolituste sihtrühmade ja ka teemade osas muutusi ei olnud. Individuaalkoolituste sihtrühm olid endiselt täiskasvanud vanuses 50+. Õpetust ja abi vajatakse kõige enam e-keskkonnas toimetamisel (perioodika tellimine, arvete maksmine internetis, töövõimetoetuse taotlemine, tuludeklaratsioonide täitmine, e-posti aadresside tegemine, elektrilepingud, ID-kaardi sertifikaadi uuendamine, digilugu.ee, RIKSWEB-i kasutamine, e-äriregister jne).

Rühmakoolituste arvus sisalduvad ka kõik raamatukogude poolt korraldatud mingeid teadmisi või oskusi pakkunud ettevõtmised (meisterdamistunnid lastele, käsitöökoolitused, mälu treeningud, keelekoolitused, erinevad e-kursused jne).

Rühmakoolituste peamine sihtrühm on õpilased ja laste vanema astme lapsed, kellele tavaliselt tutvustatakse raamatuhoiu põhitõdesid, raamatute paigutust riivil, elektronkataloogi, raamatukogu kasutamise korda jne.

Jätakuvalt olid väga populaarsed raamatukoguhoidjate, õpetajate jt juhendamisel toimunud lastele mõeldud meisterdamistunnid.

TalTech Ameerika keskuse töötajad tutvustasid kolmel korral mõlema Kuressaare linna gümnaasiumi 10.-12. klassi õpilastele õppimis- ja stipendiumivõimalusi USA kõrgkoolides. Keskkogu Ameerika teabenurgas oli rühmatund "Meediakirjaoskus, vaeinfo ja internetiturvalisus", toimus suvine keeleõpe „Spelling Bee“ ning inglise keele tund „Internetisõltuvus“.

Ameerika teabenurga vahendusel sai osaleda ka virtuaalkoolitustel (MOOC-i koolitused „Я говорю по-русски/ I speak Russian“, inglise keele online vestluskubi, John Zogby loeng „Startupid ja strateegiline planeerimine“).

Anu Vahter viis läbi mälu treeningu näidistunni Eesti Töötukassa klientidele ning Lääne maakonna raamatukoguhoidjatele.

Raamatukogud osalesid ka 7. oktoobril toimunud ETKA Andras üle-eestilises täiskasvanuhariduse sündmuses „Õpitund“. Lümända raamatukogus toimus viktoriini vormis kasutajakoolitus senioride digioskuste täiendamiseks. Peale raamatukoguhoidja juhendasid osalejaid Lümända Põhikooli õpilased. Keskkogus oli virtuaalne mälu treeningu õpitund. Liiva raamatukogus õpetas lillepoe Neolill töötaja Marju Rannala-Soop valmistama sügisei seadeid.

Täiskasvanud õppija nädala raames oli Sandla raamatukogus koolitus „Hakkame santima“, Liiva raamatukogus õpetas Mare Peegel Piiri taaskasutuskeskusest huvilistele nõeltehnika kaltsu materjalist vaibakudumist ja Abruka raamatukogus valmistati looduslikest materjalidest taiesid (jõulukaunistused jne).

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogud kasutasid raamatukoguteenuste ja -ürituste tutvustamiseks ning muu info jagamiseks raamatukogude kodulehti, sotsiaalmeedia kanaleid (Facebook, Instagram, blogi), Saare maakonna mõlemat päevalehte (Meie Maa ja Saarte Hää), Saaremaa valla ajalehte Saaremaa Teataja ja paikkondade infolehti (Orissaare Teataja, Salme Sõnumid, Kärla Teataja jt), Muhu valla ajalehte Muhulane ning kohalikku raadiot Raadio Kadi.

Teavet jagati Saaremaa (<https://www.sundmused.saaremaavald.ee/et>) ja Muhu valla kodulehel, abruklaste listis, Facebooki grupis Muhu info, emakeeleõpetajate ja huvijuhtide listis, Vikerraadio muhukeelsetes uudistes ning veebilehel <http://www.kultuurikava.ee>. Koostati ürituste flaiereid. Maapiirkondades jagati infot ka kohalikel teadetetahvritel ja kogukonnaüritustel.

Väga tõhusaks teavitustööriistaks peeti suusõnalist teavet ning ürituste puhul ka isiklike kutsete saatmist. Laimjala raamatukogu juhataja märgib, et heaks raamatukogu võimaluste tutvustuseks nii praegusele kui tulevasele külastajale on kindlasti see, kui raamatukogu juhataja osaleb valla üritustel. Seega, olles inimeste keskel, annad oma olemasolust teada.

Oma koduleht on keskkogul <https://skr.lib.ee/>, Orissaare raamatukogul <http://orissaareraamatukogu.onepagefree.com/> ja Abruka raamatukogul <https://abrukainfo.eu/raamatukogu/>.

Abruka raamatukogu ja Abruka Muuseumi Selts koostasid üheskoos Abruka saart tutvustava voldiku. Hellamaa raamatukogu tegi kaastööd „Muhu oabitsa“ koostamisel ning osaleb „Muhu eluülikooli lugemiku“ jaoks materjali kogumises.

4.9 Andmebaasid

Täiendati andmebaasi RIKS. Koostöö OÜ Deltmari ja Meelis Lilbokiga on jätkuvalt väga hea. Kõik tekkinud mured ja ettepanekud leiavad alati väga kiiresti vastuse ja lahenduse.

Saare Maakonna Keskraamatukogus bibliograferiti valikuliselt kohalikke ajalehti ja erinevates ajakirjades ilmunud Saaremaa-ainelisi artikleid ning Saaremaa Muuseumi kaheaasta raamatute artikleid.

Keskraamatukogu kodulehelt leiab viiteid otsingukataloogidele, digiteeritud materjalidele ning muudele erinevatele andmebaasidele ja infoallikatele.

Kärla raamatukogu RIKSWEB-i kaudu on võimalik teha otsinguid Kärla koduloo andmebaasist.

5. 2021. aasta tegevused

2021. aastaks kavandatud ettevõtmiste elluviimine sõltub paljuski Covid-19 levikust ning kehtestatavatest piirangutest. Eesmärk on, et raamatukoguteenus säiliks igas olukorras. Vaja on

teha kõik selleks, et inimesed jälle raamatukogus ja ka üritustel käima hakkaksid, sest on märgata, et viirusehirmu tõttu on hakatud avalikke kohti vältima.

2021. aasta tegevused:

- Kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale.
- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine.
- Dokumentatsiooni kaasajastamine (ametijuhendid, arengukava jne).
- Ühiste ettevõtmiste (näitused, üritused, koolitused) läbiviimine koos heade koostööpartneritega.
- Uute projektide kavandamine ja elluviimine.
- Eesti riigile ja kultuurile oluliste tähtpäevade tähistamine.
- Erinevate ettevõtmistega viikingiteemat tutvustava Saaremaa viikingiaasta tähistamine.
- Kohapealse raamatukoguhoidjate täiendkoolituse korraldamine, õppe- ja kultuurireis Pärnu-, Viljandi- ja Tartumaale.
- Lugemisisu programmiga jätkamine.
- Erinevate huvitegevuste pakkumine, mis otseselt pole seotud kirjanduse ja lugemisega (käsitöömeistrite töötoad, keeleõpe lastele ja täiskasvanutele jne), kaasates juhendajateks Saaremaale elama või siia ajutiselt sattunud inimesi.
- Koostöö jätkamine Ameerika Suursaatkonnaga (kogude täiendamine, üritused, keelekoolitused, näitused). 2021. a veebruarist juunini on Saare Maakonna Keskraamatukogus Fulbrighti programmi English Teaching Assistant raames praktikant USA-st, kes õpetab inglise keelt erinevates koolides, lasteaedades ja Ameerika nurgas. Seoses piirangutega on tema tegevuse korraldamine keeruline.
- Veebis ID-kaardi ja Mobiil-ID-ga keskkogu lugejaks registreerimise võimaluse pakkumine.
- Lugejate andmebaasi korrastamine lähtuvalt isikuandmete kaitse üldmäärusest.
- Lugejauuringu korraldamine maakonna raamatukogudes.
- Töötajate rahulolu-uuringu korraldamine.
- Kaaluda ja planeerida keskkokku turvavärvate soetamist või RFID-le üleminekut, et kaasajastada raamatukoguteenuseid ja iseteenindusautomaati Rita täiel määral kasutada.
- Maaraamatukogudele tagastuskastide ostmise.
- EENet-iga teenuslepingute sõlmimine maaraamatukogude interneti püsiühenduse kiiremaks ja stabiilsemaks muutmiseks.

Koostajad:

Anu Vahter, direktor

Maire Rauk, pearaamatukoguhoidja

Liilia Kõiv, lasteosakonna juhataja

Saare Maakonna Keskraamatukogu

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Saare Maakonna Keskraamatukogu	291	2639	10 776
Hellamaa raamatukogu	8	37	11
Liiva raamatukogu	4	71	11
Ruhnu raamatukogu	0	0	0

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Anu Kaljuste (Hellamaa raamatukogu) – ettekanne „Perekonnanimede andmisest Muhus 1826. aastal. Perekonnanimede järjepidevus. Huvitavad nimed“ Muhu Põhikooli õpilastele

Eha Trumm (Orissaare raamatukogu) – ettekanne „Aasta alguse juubilarid“ Orissaare kirjandussõprade klubis

Aive Sepp (Laimjala raamatukogu) – ettekanne (2 korda) „Laimjala kultuurilugu, mõis ja raamatukogu“ Kuressaare Ametikooli giidieriala õpilastele ja eakate grupile mandrilt

Agnessa Sepp (Sakla raamatukogu) – giiditöö Sakla muuseumis

Anu Vahter (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – ettekanne „Isamaaluule“ Kuressaare Päevakeskuses, mälu treening Eesti Töötukassa Saaremaa osakonnas ja Lääne Maakonna Keskraamatukogus

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Laimjala	Valgustusprobleemid said lahenduse. Pirnid on kallimate vastu vahetatud ja on nüüd vastu pidanud.
Sakla	Ahju remont
Tagavere	Ahju remint. Paigaldati soojuspump
Tornimäe	Tehti korda ohtlikud elektrijuhtmed ja pistikud
Võhma	Paigaldati soojuspump

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Saare Maakonna Keskraamatukogu	Emakeelepäev	15
	Kohtumised kirjanikega (Aino Kivi, Jaanus Vaiksoo, Eena Mets)	156
	Pikk-pikk teekond. Ilon Wikland	45
	Kala installatsioon	66
	Laste lugemissaali näituste tutvustamine (5 üritust)	75
	Raamatute tutvustamine : Nukits ja Lugemisisu (30 üritust)	639
	Lugemisisu lõpetamine (3 üritust)	68
	Ettelugemishommikud (3 üritust)	47
	Hingedepäev (2 üritust)	26
	Kadripäev	25
	Virtuaalüritus – ettelugemine Kristiina Kassi raamatust „Petra lood“	26
	Ettelugemisevõistlus (virtuaalselt)	9
	Meisterdamine (9 korda)	79
	Esimene reis raamatumaailma (3 korda)	43
	Raamatukogutund (2 korda)	30
Abruca	Abruca laste laager	9
	Antsla õpilaste matk Vahasele	24
Aste	Lugemisisu (4 üritust)	60
	Ettelugemispäev	12
	Orienteerumismäng RAMOR	55
	Raamatukogutunnid 1. klassile	12
Eikla	Lastekaitsepäev koos kinoga	21
	Mängude õhtu	22
	Jõuluõhtu koos kinoga	21
Hellamaa	Muhu Põhikooli 2. ja 5. klassi raamatukogutunnid/kodulootunnid raamatukogu näituste „TARVIS LIIga palju nukusid“ ja „Muhulase pea asi“ põhjal (2 üritust)	25
Kaali	Uudiskirjanduse tutvustused, ettelugemine (4 üritust)	28
	Raamatukogutunnid (5 üritust)	30
Kihelkonna	2. klassile 20 üritust (jutuhommikud, lauamängude mängimine, ettelugemine, luuletuste õppimine, laste reisimuljed)	57
Kõrkvere	Ettelugemised (4 üritust)	8

Kärla	Peeter Südda 190. sünniaastapäeva tähistamine	36
	Algklasside joonistusvõistlus – Suur Töll	38
	Ettelugemispäev (lasteaed ja kool)	213
	Külas Jaanus Vaiksoo	84
	Etlejate konkurss (koostöös kooliga)	34
	Ettelugemised-vestlused (8 üritust)	98
	Kasutajakoolitused (16 korda)	197
Laimjala	Virtuaalviktoriin	48
	Henno Käo kirjagraafiliste lehtede näitus (ruumis ja virtuaalselt)	110
	Ettelugemine	16
	Jõuluüritus	16
Leisi	Kirjanike juubelid	30
	Ettelugemised, vestlused (10 üritust)	125
Liiva	Margit Saluste raamatu „Asja lood on sellised“ tutvustamine. 2. veebruar – küünlapäev	13
	„Täheke“60. Jelena Koreneva raamatu „Mina olen orav“ tutvustamine	5
	Muhu Noorte raamatuklubi esimene kokkusaamine	2
	Ettelugemised Muhu Lasteaia rühmades (3 üritust)	39
	Infokirjaoskus ja libauudised	7
	Muhukeelse „Muhu Oabitsa“ tutvustamine Muhu Lasteaia kooliminejate rühmale	17
	Ilon Wikland, illustraator ja kirjanik	10
	E-raamatud ja audioraamatud	14
	Uudiskirjandus 3. klassile	10
	Küsimused raamatukogutöö kohta lastelt. Raamatukogu kasutamine	17
	Lümända	Uute laste- ja noorteraamatute tutvustus. Nukitsa konkursi hääletus 1.-6. klassile (6 üritust)
Eno Raud ja tema lasteraamatud 1. klassile		8
Ettelugemised-vestlused lasteaia vanem rühmale ja 1. klassile (4 üritust)		34
Lugemisisu programmi esimese hooaja lõpetamine ja uue hooaja		34

	alustamine. Lugemismängud 2.,3.,4.,5. klassile ja lasteaia vanematele rühmadele (4 üritust) Rändlinnud ja paigalinnud (lasteaia vanematele rühmadele) Loomad ja linnud sügisel (lasteaia vanematele rühmadele) Kirjanduslik orienteerumismäng neljale vanuserühmale – 2.-8. klass (7 üritust) A. Mälgu elu ja looming 6.-9. klassile (4 üritust) Unistuste raamatukogu 7. klassile Esimene külaskäik raamatukokku Raamatukogu liigitussüsteem ja andmebaasid 7. klassile	9 10 57 42 10 7 14
Metsküla	Ettelugemine (2 üritust) Matk (2 üritust) Rahvakalendri tähtpäevad (3 üritust) Lastehoiu sünnipäev	12 17 13 16
Mustjala	Ettelugemised, filmihommikud, kunstitunnid (7 üritust)	79
Orissaare	Raamatutund lasteaia rühmas (33 üritust) Kohtumine Jaak Juskega OG 4.-6. klassile Raamatukogutunnid klassidele (16 üritust) Laagripäev Andrus Kivirähk 50 ja „Suur Tõll” Orissaare ANK-koostöös (2 üritust) Raamatutund koos näitemänguga H. Käo „Siil Sagriku seiklused” põhjal Orissaare lasteaias ja Kahtla Lasteaed-Põhikoolis (2 üritust) Tutvumine raamatukogu ja selle kasutamisega OG 1. klassile	475 56 297 33 82 21
Pihtla	Pihtla koolis lastele raamatute tutvustamine (2 üritust) Kuidas leida riulist raamatut?	53 3
Randvere	„Saja rahva lood“ Sarja tutvustus, erinevate rahvaste juttude lugemine, joonistamine	7
Ruhnu	Raamatukogu tutvustamine, ettelugemine	3
Sakla	Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine (4 üritust)	380

Salme	Lugemisprogrammi „Lugemisisu” üritused (12 üritust)	122
	Teematund Aino Pervikust 2. klassile	9
	„Loodus, minu kodu“ – Ena Mets	34
	Raamatukoguprogrammi Riks tutvustus 5. klassile	10
Tornimäe	Raamaturing 1.-6. klassile (10 üritust)	6
	„Pühapäeva hommik raamatukogus“	24
	Advendihommik Tornimäe põhikoolis	30
Valjala	Lugemisisu üritused (3 üritust)	48
	Meisterdamine, mängimine (2 üritust)	21
	Raamatukogu tutvustus	12

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Saare maakonnas on 3 valda – Saaremaa vald 31 493 elanikuga, Muhu vald 1940 elanikuga ja Ruhnu vald 159 elanikuga. Maakonna raamatukoguvõrgu moodustavad Saare Maakonna Keskraamatukogu koos oma 26 haruraamatukoguga Saaremaa vallas, Muhu valla Hellamaa ja Liiva raamatukogu ning Ruhnu valla Ruhnu raamatukogu.

Saare Maakonna Keskraamatukogu täidab raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid: komplekteerib ja töötleb teavikud maakonna 30 rahvaraamatukogule, peab arvestust riigi ja valdade toetuse kasutamise üle, koostab andmebaase, organiseerib teatmebibliograafilist tööd, korraldab rahvaraamatukogude aruandlust ning analüüsib nende tegevust ja nõustab erialaselt maakonna raamatukoguhoidjaid ning korraldab raamatukogutöötajate täienduskoolitust,

2020. a kulus maakonnas tervikuna kogude komplekteerimiseks 226 201 eurot, millest raamatute ostmiseks kulus 82,2%, perioodikale 17,3 %, auvistele 0,1% ning 0,4% muudele teavikutele. Elektroonilisi teavikuid 2020. aastal ei ostitud. Riigi toetus teavikute soetamiseks oli 71 933 eurot, millest 3053 euro eest osteti kultuuriperioodikat.

Maakonna keskraamatukogu korraldab raamatukoguhoidjate täienduskoolitust kohapeal (tavaliselt kord kuus, v.a suvekuud) ja õppereise. 2020. aastal oli maakonna raamatukoguhoidjatel võimalik osa saada 4 õppepäevast ja 3 õppesõidust. Augustikuus korraldas keskkogu ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 29. suveseminari.

Keskkogu töötajad nõustasid ja koordineerisid üleriigilisi laste- ja noorteprojekte (Nukitsa konkurss, Lugemisisu).

Saare Maakonna Keskraamatukogu haldab programmi RIKS serverit ja pidevalt nõustame maakonna raamatukogutöötajaid nii programmiga seonduvate kui ka muude küsimuste korral meili või telefoni teel ning vajadusel ka kohapeal. Keskkogu töötajad olid abiks kogudest

aegunud kirjanduse eemaldamisel ja inventuuri läbiviimisel Mustjala, Sakla, Tornimäe ja Võhma raamatukogus. Inventuur toimus ka Saare Maakonna Keskraamatukogus Kuressaares.

Keskraamatukogu vahendab maakonna raamatukogudele ERÜ, kultuuriministeeriumi, rahvusraamatukogu ja teiste organisatsioonide erialast infot.

Rahvaraamatukogude statistilist aruandlust korraldame vastavalt kehtivale seadusele, edastades aruanded tähtajaks Rahvusraamatukokku ja Kultuuriministeeriumile.